

Katedra bohemistiky PF UJEP

KLAUZURNÍ PRÁCE Z ČESKÉHO JAZYKA

Bakalářské studijní programy – Český jazyk a literatura
Český jazyk a literatura (jednooborové studium)
Český jazyk a literatura (dvouoborové studium)
Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání

Datum: 24. srpen 2018

Jméno a příjmení:

Aprobace:

Identifikační číslo:

Disciplína	Počet bodů
Stylistika	
Syntax	
Morfologie	
Lexikologie a tvoření slov	
Fonetika a pravopis	
CELKEM	

Celkové hodnocení:

A

B

C

D

Hraní s vláčky má v popisu práce

Matěj Hron (41), rodák z pražské Hanspaulky, měl vláčky rád odmalička. V pěti letech totiž dostal pod stromeček své první. Další jeho zálibou byly počítače. „Později jsem byl přijat na dvě střední školy, na dopravní průmyslovku v Masné, mohl jsem být strojvedoucím, a na gymnázium Arabská, na studium informatiky,“ vzpomíná. Jak se rozhodl? „V Masné začala škola v 7,30, na gymnáziu v 8 hodin. Proto zvítězily počítače,“ usmívá se Hron. Na vláčky pozapomněl, pracovně se věnoval hlavně počítačům a byznysu – kromě jiného se podílel na vzniku vyhledávače Atlas.cz.

Trvalo bezmála 30 let, než si splnil svůj dětský sen. Z vydělaných peněz a s pomocí dalších investorů si ho splnil v roce 2009 otevřením Království železnic na pražském Smíchově v prvním a druhém podzemním podlaží budovy Anděl City. Od té doby se plocha modelu neustále zvětšuje, dnes má 600 m², jezdí po něm 70 vlaků a je druhý největší na světě, hned po německém v Hamburku. Plánuje se rozsah 1008 m².

Model je kombinací běžně dostupných stavebnic, zejména domů, vláčků a železnic, a dominant ručně vyrobených podle reálného předobrazu v měřítku 1: 87: to je například žižkovský televizní vysílač, Karlštejn nebo Křivoklát.

„Z každého kraje je tu několik dominant, protože vše by se sem nevešlo. Kromě Prahy a středních Čech jsou tu zatím kraj Ústecký, Liberecký, Karlovarský a Plzeňský, další se chystají,“ vysvětluje Hron. „Náš den trvá dvacet minut: čtvrt hodiny máme dopoledne a odpoledne, pět minut trvá noc.“ Ve tmě jsou vidět světla aut, vlaků a budov. Má to svou atmosféru. Nejradši si tu hrají s detaily: v Praze najdete např. Gabčíka, kterému se v pražské zatáčce zasekl samopal, nebo v Karlovarském kraji falešného vrchního na útěku.

Vláčky řídí počítačový program, ale návštěvníci mohou tlačítkem spustit třeba lanovku na Ještěd nebo roztočit větrnou elektrárnu. „Máme tu 56 tlačítek, kterými můžete něco ovládat,“ chlubí se Hron. Jednou zdravotník po stisknutí zahájí masáž srdce zraněného, jindy se roztočí prase na rožni.

„Spolupracujeme s více než stovkou modelářů, elektrikářů a dalších pracovníků,“ říká Hron. Česká vynalézavost nezná mezí. Šikovné české ruce pracují i na modelech aut. Ty sice kupují u německého výrobce, ale přidávají vlastní zlepšováky. Auto v každé zatáčce rozsvítí směrovky, a když mu dochází „šťáva“ v baterkách, rozsvítí výstražně všechna světla.

Přečtěte si přiložený text a odpovězte na následující otázky:

STYLISTIKA

1. a) Do které funkčněstylové oblasti patří tento text?

b) Které slohové postupy jsou v textu dominantní?

c) Uveďte slohový útvar tohoto textu.

2. a) Jak je text členěn z hlediska horizontálního?

b) Charakterizujte téma následujících odstavců:

2. odstavec:

4. odstavec:

5. odstavec:

3. Které prostředky vertikálního členění a s jakou funkcí se v textu uplatňují?

a) prostředky

b) jejich funkce

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Přiřaďte k následujícím výrazům z textu jejich adekvátní slohový příznak. Vybírejte přitom ze škály – prostředek neutrální, zastaralý, knižní, hovorový, expresivní, nespisovný.

průmyslovka (3. řádek)

lanovka (5. odstavec)

zlepšovák (předposl. ř.)

šťáva (posl. ř.)

chlubit se (5. odstavec)

SYNTAX

1. Stanovte větněčlenskou funkci podtržených slov (VČ) a přiřipšte jeho nadřazené slovo (NS) – pokud existuje – ve skladební dvojici.

a) *Matěj Hron, rodák z pražské Hanspaulky, měl rád vláčky od malička.*

VČ: NS:

b) *Pracovně se věnoval hlavně počítačům.*

VČ: NS:

c) *Jezdí po něm 70 vlaků.*

VČ: NS:

d) *To je např. žižkovský televizní vysílač, Karlštejn nebo Křivoklát.*

VČ: NS:

e) *Ve tmě jsou vidět světla aut, vlaků, budov.*

VČ: NS:

f) *Návštěvníci mohou tlačítkem spustit třeba lanovku na Ještěd.*

VČ: NS:

2. Znázorněte stavbu následujícího souvětí náležitým plošným schématem, v kterém budou údaje o jednotlivých větách (způsob připojení, větněčlenská funkce, sémantický vztah).

Trvalo bezmála 30 let, než si splnil svůj dětský sen a z vydělaných peněz a s pomocí dalších investorů v roce 2009 otevřel na pražském Smíchově Království železnic, které se nachází v prvním a druhém podzemním podlaží budovy Anděl City.

3. Podtrhněte a pojmenujte výrazové prostředky (VP) sekundární diateze.

a) *Plánuje se rozsah 1008 m².* VP:

b) *Vlázky jsou řízeny počítačovým programem.* VP:

4. Zapište gramatickým větným vzorcem (GVV) základovou větnou strukturu těchto vět:

a) *Pracovně se věnoval hlavně počítačům.* GVV:

b) *Model je kombinací běžně dostupných stavebnic.* GVV:

c) *Vše by se sem nevešlo.* GVV:

d) *Česká vynalézavost nezná mezí.* GVV:

5. Podtrhněte věty, jejichž obsahy jsou ve významovém poměru slučovací.

Auto v každé zatáčce rozsvítí směrovky, a když mu dochází „šťáva“ v baterkách, rozsvítí výstražně všechna světla.

6. Odůvodněte syntakticky čárku před spojkou *a*.

Později jsem byl přijat na dvě střední školy, na dopravní průmyslovku v Masné, mohl jsem být strojvedoucím, a na gymnázium Arabská, na studium informatiky.

MORFOLOGIE

1. Určete slovnědruhovou platnost následujících slov z textu:

- a) *Hanspaulka*
- b) *dnes* (2. odst., 4. ř.)
- c) *dopoledne* (4. odst., 3. ř.)
- d) *má* (4. odst., 4. ř.)
- e) *stovka*

2. Určete deklinační vzor níže uvedených jmen:

- a) *stromeček*
- b) *investor*
- c) *stavebnice*
- d) *atmosféra*
- e) *výrobce*

3. Utvořte:

- a) přechodník přítomný činný pro maskul. pl.
slovesa *zvětšovat*
- b) přechodník minulý činný pro neutrum sg.
slovesa *roztočit se*
- c) imperativ pro 1. osobu pl.
slovesa *spolupracovat*

4. Napište latinský ekvivalent k následujícím termínům:

- a) částice
- b) 3. stupeň přídavných jmen

5. Uved'te:

- a) příčestí trpné pro maskulinum sg.
infinitivu *rozhodnout*
- b) 3. os. j. č. oznam. zp. min. času
rodu činného *ovládat*

6. Napište:

- a) instrumentál plurálu substantiva *rožeň*.....
- b) nominativ plurálu (maskulinum životné)
adjektiva *pražský*
- c) genitiv plurálu substantiva *kombinace*

LEXIKOLOGIE A TVOŘENÍ SLOV

1. U slova *počítač* uveďte všechny charakteristiky popisující proces utváření tohoto slova.

počítač

motivující slovo
slovotvorný základ
slovotvorný formant
slovotvorný způsob
onomaziologickorelační typ *

(* zde vybírejte ze škály mutace, modifikace, transpozice)

2. Vypište z textu:

- a) toponymum
- b) antroponymum
- c) chrématonymum
- d) domácí substantivní kompozitum
- e) domácí adjektivní kompozitum
- f) zkratku
- g) sousloví apelativní
- h) univerbizát

3. a) Vypište z textu alespoň dvě deminutiva:

b) O deminutiva kolikátého stupně se v uvedených případech z bodu a) jedná?

4. K následujícím slovům cizího původu z textu uveďte jejich domácí jednoslovný významový ekvivalent.

detail (4. odst., 5. ř.)

falešný (4. odst., 6. ř.)

kombinace (3. odst., 1. ř.)

byznys (1. odst., 7. ř.)

FONETIKA A PRAVOPIS

1. a) Proveďte fonetickou transkripci (česká fonetická transkripce) následujícího souvětí.

Vlášky řídí počítačový program, ale návštěvníci mohou tlačítkem spustit třeba lanovku na Ještěd nebo roztočit větrnou elektrárnu.

- b) Podtrhněte ve výpovědích slova, která jsou **příklonkami**. Význam termínu **příklonka** vysvětlete:

- Nechtěli jste se mě na něco zeptat?
- Moje kamarádka by mi vše řekla.
- Chtěl bych se vám představit.
- Já jsem se mu to snažila vysvětlit.

příklonka:

2. a) Vypište z uvedených slov jádra všech slabik:

trvalo, brouk, srdce, automobil, tlak, zasekl

- b) Podtrhněte ve slovech z úkolu 2a) všechny zavřené slabiky.

3. Podtrhněte slova, v nichž je třeba vyslovit **obě dvě** stejné souhlásky. **Zdůvodněte** také, proč tomu tak je.

nejjasnější, poddaný, cenný, racci, předtančení, měkký, panna

4. Podtrhněte slova, v nichž vyslovujeme **neznělé ř**. **Zdůvodněte** také, proč tomu tak je.

dřít, lékařka, vikýř, břeh, střela, chřipka, zřít